

Nytt om gammelt

Mai 2009 – Nr. 2/09

FÅBERG OG LILLEHAMMER HISTORIELAG

Tur til Det Hemmelige Teater

11. juli arrangerer Fåberg og Lillehammer Historielag busstur til Det Hemmelige Teater i Vestre Gausdal. Der spilles "Jeppe på Bjerget" av Ludvig Holberg som vandretheater. Teateret på Lillerud ligger vakert til høyt opp i lia med utsikt over Bødalen.

Vi tar oss tid til en kaffekopp før forestillingen begynner. Kulturstua i Ro ligger 250 meter fra teateret. Her vil vi etter forestillingen nyte en tallerkenrett. Drikke til maten kommer eventuelt i tillegg til prisen.

Avreise fra Lurhaugen: kl. 11.00

Forestillingen begynner: kl. 13.00

Mat i kulturstua Ro: ca kl. 15.30

Ankomst Lurhaugen ca kl. 17.30

Bussen tar 50 personer. De som melder seg på etter at bussen er fylt opp, må kjøre bil selv.

Pris for turen er 400 kr. Det er anledning til å ta med seg bekjente som ikke er medlem av Fåberg og Lillehammer Historielag.

Påmelding innen 5. juli til

Kari Brennum. E-post

kari.brennum@lillehammer.kommune.no

Telefon: 61 25 99 84 (etter kl. 17.00),

61 05 07 85 eller 926 35 738.

Morten Jostad og Audun Gjermstad er to av de sentrale ved Det Hemmelige Teater i Vestre Gausdal. Foto: GD.

Historielagets nye årbok i rute

Årboka for 2009 er i rute. Redaksjonskomiteen har siden nyttår arbeidet med boka, som vil spenne fra skiidrett, vinteridrettstemne i 1909 og til de rivaliserende fotballagene Fremad og Mesna. Et annet tema er den spede starten av skipsfarten på Mjøsa der folk i distriktet tok initiativet til flere skipsrederier. Lillehammer hadde egne slipper ved Hågåfetten og Suttestadstuen.

Sirkusplasser i Lillehammer, losjer og ordener, garveriet på Brusvea i Fåberg, tyskernes taubane til Nordseter og byens mange orkestre og band er andre spennende temaer i boka. Et titalls forfattere er engasjert. Det blir med andre ord ingen spesiell temabok denne gangen, men et stort spenn både i emne og tid.

De illegale avisene fra Saksumdal er fra 1941

De fem illegale avisene som ble funnet på Vesle Ulland i Saksumdal, er fra høsten 1941. I september det året ble radioapparatene inndradd, og det ble gitt melding fra ledelsen i hjemmefronten om at det var nødvendig å utgi en fast illegal avis på Lillehammer. Før dette tidspunktet var aviser og paroler sporadisk blitt produsert og distribuert.

Inndragningen av radioene og sensureringen av dagspressen gjorde det nødvendig å gi befolkningen et annet virkelighetsbilde enn det okkupasjonsmakten serverte. Over hele landet ble det startet illegale aviser, sveivet fram på duplikator. Innholdet var stort sett basert på ulovelig lytting av London Radio. De tyske myndigheten ga strenge straffer for produksjon av illegale aviser, og de fleste ble etter hvert stoppet. Avisen på Lillehammer var en av de få som aldri ble avslørt.

Lenge var avisen navnløs, og det er i ettertid vanskelig å identifisere navnløse utgaver av Lillehammeravisen. Eksemplarene funnet i Saksumdal er imidlertid identiske med tilsvarende utgaver fra et privatarkiv hvis proveniens er Lillehammer. Høsten 1942 overtok Hans Heiberg som redaktør og 30. september ble navnet "Hjemmefronten" brukt for første gang.

I esken på Vesle Ulland ble det også funnet kopier av brev til norske nazister. Enkelte som uforferdet ga uttrykk for sine meninger overfor disse, lot brevene kopiere og sirkulere på samme måten som paroler i holdningskampen ble distribuert. Mest kjent er paroler i lærerkampen mot nyordningen.

Funnene i Saksumdal er viktige dokumenter fra en tid som må være uvirkelig for vår tids unge. De har derfor en verdi som ikke er målbar i kro-

Historielagets leder Kirsten Andberg med de illegale avisene som ble funnet i Saksumdal.

ner og øre.

For mer om de illegale avisene på Lillehammer se: Årbok for Fåberg Historielag 1981, s.111.

Egil Thommasen

Tur i Marcellos fotspor ved Otta

20. september arrangerer historielaget en busstur til Otta hvor deltakerne skal få bli med til Marcello Haugens hytte på Thokampen. Hytta som bærer navnet "Sameti", er restaurert i regi av Sel historielag.

Marcello Haugen bygde hytta etter at han flyttet fra Otta i 1908. Han arbeidet som lokomotivpusser på Otta i åtte år, og sa seinere at årene på Otta var de beste i hans liv. Hytta er bevart slik den var da Marcello brukte den. Slektninger av Marcello vil være med under hyttebesøket på Thokampen.

Jan Vidar Lie Pedersen, som har skrevet boka "Møter med Marcello", vil være guide på turen. Under bussturen blir det også mange beretninger om dramatiske hendelser i dalen i både

freds- og krigstid med utgangspunkt i hans bøker "Drama i dalen". Det er lagt opp til et besøk i krigsminnesamlinga i Kvam, og det blir også mulighet for middagsservering. Det

blir satt opp bare én buss, slik at antall deltakere blir begrenset.

Nærmere program for turen og påmelding kommer i neste "Nytt om Gammelt".

Dag Haugaløkken ved Marcello Haugens hytte Sametri på Thokampen ved Otta.

Seminar om interessant arkeologisk funn ved Aursjøen på Lesja

I forbindelse med vedlikeholdsarbeid på Aursjødammen i 2006, ble Aursjømagasinet tappet helt ned og dermed kom store områder for dagen. Det ble da gjennomført omfattende arkeologiske undersøkelser og mye nytt ble

oppdaget.

Gudbrandsdal Historielag vil 6. juni arrangere et seminar og en befaring i anledning disse undersøkelsene med start på Lesja bygdatur kl. 10.00 og deretter med buss til Aursjøen. Her

kan alle som ønsker det, bli med. Pris pr. deltager er 100 kroner.

Påmelding til Dølaringen 61251255, anne.hosar@combitel.no eller Arne Skuterud tlf. 907 47875 . Påmeldingsfrist 2. juni.

Tilbud til unge medlemmer

Medlemmene i historielaget har stort sett bestått av vel voksne. Temaene laget har vært opptatt av har, som oftest gått mange år tilbake.

Thorstein Hernes (kanskje yngste styremedlem i lagets historie) har reist spørsmål om ikke historielaget burde fornye seg – framfor alt få inn flere yngre medlemmer. Og dermed også engasjere familier med barn og gi dem et tilbud. Her er det utallige muligheter. Historien går ikke bare på hva som skjedde for mange år siden. Gårdsdagen er også historie.

Styret i historielaget tente på Thorsteins tanker og vil prøve å få i gang noen mer barnevennlige aktiviteter framover. Hva med fisketurer langs Mesna, potetplukking, fiske i Mjøsa, bearbeiding av ull, med kniv i beltet.

Inger Elisabeth Fryjordet og Thorstein Hernes arbeider videre med saken.

Historielaget vil sikre gamle fotografier

Fåberg og Lillehammer Historielag vil starte fotoinnsamling. Vi vil gjerne låne bilder for avfotografering. Bildene blir tilbakelevert etter bruk.

Hvilke type bilder ønsker vi? Det kan for eksempel være: Bilder fra dagliglivet i Fåberg og Lillehammer, fra arbeidsplasser, livet langs Mesnaelva, gatebilder. Kort sagt bilder som forteller om og bevarer historien og det som har vært.

Bildene behøver nødvendigvis ikke være så gamle, men det er bra om bildet kan tidfestes. Det er også interessant om personene på bildet kan identifiseres. Vi er også interessert i bilder med ukjente personer og håper å få identifisert dem med hjelp fra historielagets medlemmer.

Har du ett eller flere bilder vi kan låne? Send melding til post@faberghistorielag.no eller ring 61250674, Kirsten Andberg, så tar vi kontakt.

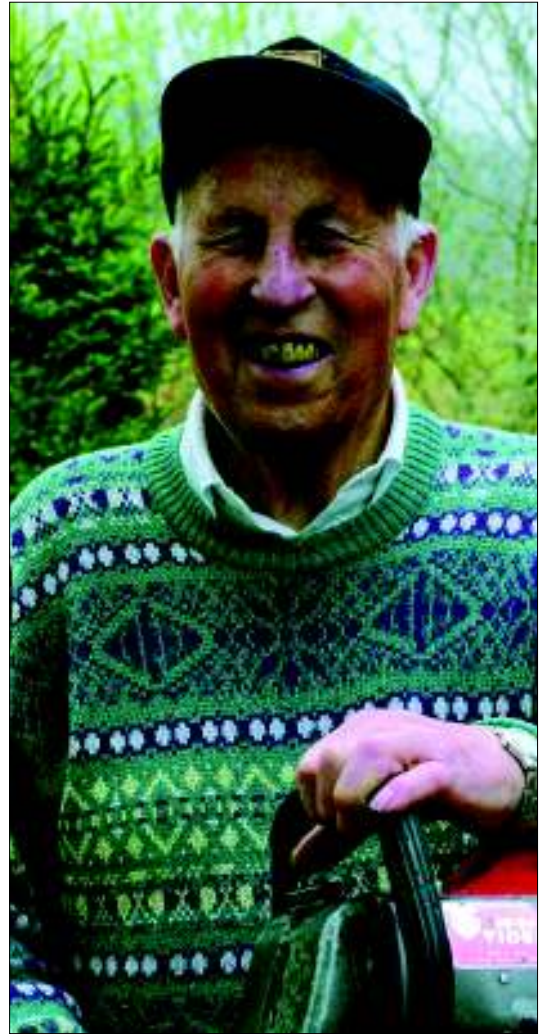
Gammeldags skole på Jorekstad

Ole H. Rønningen hadde også i år laget en fin temautstilling i Notvarpet i forbindelse med den årlige basaren på Jorekstad.

Gamle trepulter var på plass med velbrukte skinnransler hengende over ryggen. Enmannstavler med griffel var det ikke mange av dagens ungdommer som kjente til, men det vakte interesse. Mange eldre ble sjarmert av de vakre plansjene som beskrev årets 12 måneder og smilte gjenkjennende ved synet av de store bildene fra bibelhistorien. Gamle lærebøker i kristendom, regning og norsk var utstilt. Bøkene var tettpakket med skrift og uten tegninger eller fargerike bilder. I forbindelse med utstillingen hadde Historielaget salg av årbøker.

Fåberg og Lillehammer Historielag er svært glad for det arbeidet Ole H. Rønningen har gjort. Han har vært en ildsjel i mange år med Jorekstadbasaren. På siste årsmøte etterlyste Ole flere hjelpere til sitt arbeid. Som Ole selv uttrykte det: "Jeg har gått tom for ideer".

Er det flere som kan tenke seg å tre støttende til sammen med Ole vil det være fint. Jorekstadbasaren arrangeres hvert år i februar måned.

Ole H. Rønningen har gjort en årelang stor innsats i forbindelse med Jorekstadbasaren, men ønsker nå hjelp fra historielagets medlemmer.

Gardshistorien til Hattestad

I *Nytt om gammelt* i mai 2008 skrev vi om en mulig utgivelse av arbeidet til Aksel Hattestad. Komiteen og styret har i første omgang bestemt at materialet skal digitaliseres (legges inn på data). Det er i alt fire tykke permer som tar for seg 188 gårder.

Det er et tidkrevende arbeid å få skrevet av stoffet. Heldigvis har vi kontakt med en gjeng Maihaugvenner som har sagt seg villig til å hjelpe oss. En perm er allerede ferdig. Takk til Åse Owren, Lise Brænd og Birgit Skjølås som arbeider med avskriften.

Folkehøgskolelærer Aksel Hattestad lot etter seg et omfattende manuskript om gårds- og slektshistorie i Fåberg.

Ny leder for hjemmesiden

Richard Fauskrud har overtatt arbeidet med å redigere vår hjemmeside. Vi er svært glad for at han har påtatt seg denne oppgaven etter at Lars Finne flyttet til Australia.

Richard arbeider ved Opplandsarkivet på Maihaugen og er en mester i gamle skrifter, og er en god hjelper for de som besøker kontoret på Maihaugen for å finne opplysninger om slekta si.

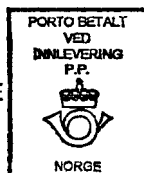
Historielaget vil gjerne høre medlemmenes syn på hjemmesida.

Ta en titt på

www.faberghistorielag.no

B

PRIORITAIRE

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg og Lillehammer Historielag, Postboks 331, 2602 Lillehammer.

post@faberghistorielag.no

www.faberghistorielag.no

Thorsrud a.s har tatt seg av produksjonen.

Nytt fra historielaget

Gode hjelpere i slektsgransking

Historielaget får jevnlig henvendelser fra folk som ønsker opplysninger om sin slekt. Nå er det begrenset hvor mye opplysninger laget kan gi på dette området, men til nå har vi hatt to gode hjelpere: Richard Fauskrud og Per Richard Bærøe.

Historielaget trenger hjelpere

Historielaget driver en ganske omfattende virksomhet. I den forbindelse er det ønskelig å få et "korps" av hjelpere. Det vil blant annet dreie seg om boksalg, stå på stand, arbeidet med utsendelse av "Nytt om Gammelt" og hjelp under gjennomføring av turene laget arrangerer.

Høsttur langs Fåberg kultursti

6. september blir det arrangert tur langs Fåberg kultursti. Oppmøte ved Fåberg kirke. Buss henter oss ved Øvre Dal og frakter oss tilbake til Fåberg kirke.

Nærmere om turen og påmelding kommer i neste nummer av "Nytt om Gammelt".

Kurs i gotisk skrift

Rolf Løvdal planlegger et kurs i lesing av gotisk håndskrift til høsten. Solveig Torp er engasjert som kursleder.

Vi kommer tilbake med tid og sted for kurset i augustnummeret.

Husk medlemspengene

Historielaget har sendt ut giroblankett for innbetaling av årspengene for 2009. Betal før du glemmer det! Laget er avhengig av medlemskontingenten for å kunne drive arbeidet videre fremover.

Hvor er protokollene?

Fåberg og Lillehammer Historielag har et omfattende arkiv, samlet i lagets lokaler på Maihaugen eller i Opplandsarkivet.

Imidlertid mangler møteprotokollene fra de første årene.

Er det noen som kjenner til hva som har skjedd med protokollene eller har opplysninger om dem, er vi glade for å bli orientert. Ta kontakt med lagsleder Kirsten Andberg eller en av de andre i styret.

Støtte til restaurering av Dampenhytta

Dampenhytta ved Mesnaelva er en av de eldste fiskebuene i distriktet. Historielaget ved Roar Torgersen søkte Norges kulturvernforbund om 5.000 kr i støtte til restaurering av bua på 2 x 2 meter. I april fikk laget tilbakemelding på at pengene var innvilget. Vi kommer tilbake til mer om hytta og restaureringen i senere nummer av "Nytt om gammelt".

I Kulturmineåret 2009 har historielaget fått 5.000 kroner i støtte til å sette i stand Dampenhytta.

Museumsinspektør Gustav A. Norman og hans sønnesøn Stein Erik ved Dampenhytta.

